Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Viite: K 3/2021 vp Hallituksen vuosikertomus 2020

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa seuraavasta lausumasta:

Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen

HE 149/ 2017 vp – EK 41/2018 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi kaivoslain uudistamisen arvioinnin ja tuo tarvittavat muutosesitykset eduskunnan hyväksyttäväksi niin, että muutokset voidaan saattaa voimaan tällä vaalikaudella.

Kirjallisena asiantuntijalausuntona esitetään seuraavaa:

Kaivoslakia uudistetaan hallitusohjelman kirjausten ja eduskunnan Kaivoslaki Nyt -kansalaisaloitteesta antaman kirjelmän EK 40/2020 vp KAA 7/2019 vp edellyttämällä tavalla. Lisäksi uudistuksessa otetaan huomioon Kaivostoimintaa ohjaavan lainsäädännön arviointi –selvityksessä esitetyt huomiot (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:44). Selvitys on työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa asettaman selvityshenkilön arvio kaivoslain toimivuudesta suhteessa laissa asetettuihin tavoitteisiin sekä kaivoslain ja kaivostoimintaan kohdistuvan muun keskeisen lainsäädännön välisen suhteen toimivuudesta.

Edellä mainitun eduskunnan kirjelmän viidennen lausuman mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon kaivoslain uudistuksen valmisteluaikataulussa CETA-sopimuksen [Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen] vaikutukset valmistelulle asetettuihin tavoitteisiin.

Kaivoslain uudistamista koskeva hallituksen esitys on virkamiesvalmistelun vaiheessa. Kaivoslain muutosehdotuksen luonnoksesta on pyydetty erillinen, ulkopuolinen asiantuntijalausunto professori Kim Talukselta luonnoksen ja siihen sisältyvien siirtymäsäännösten suhteesta CETA-sopimuksen investointisuojamekanismiin.

Lausunnon keskeiset päätelmät ovat, että muutosehdotukset eivät sisällä sellaisia syrjiviä, yllättäviä tai kohtuuttomia muutoksia, jotka olennaisesti muuttavat riskiä valtion korvausvastuusta CETA-sopimuksen perusteella. Ehdotuksella korostettaisiin kuntakaavoituksen merkitystä kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä. Tältäkään osin ehdotetut muutokset eivät itsessään vaikuttaisi olevan CETA-sopimuksen vastaisia.

Lisäksi lausunnossa tuodaan esiin, että vakiintuneen investointioikeudellisen oikeuskäytännön mukaan investoija ei voi olettaa, että lainsäädäntö pysyy muuttumattomana. Myös CETA-sopimuksen 8.9 artiklassa on erikseen korostettu valtion sääntelyoikeutta. Kaivosluvan edellytykset on määritelty voimassa olevassa kaivoslaissa selkeästi ja ennakoitavasti ja lupaharkinta on luonteeltaan oikeusharkintaa, eikä esitetyt muutosehdotukset tuo tähän muutosta.

Kaivoslain uudistamisen jatkovalmistelussa arvioidaan edelleen esityksen suhdetta CETA-sopimukseen.

Eeva-Maija Puheloinen
Johtava asiantuntija